

Ölümünün 50. Yılında Yahya Kemal Beyatlı

Uluslararası Sempozyum, 14-16 Mayıs 2008, Üsküp-Makedonya

Prof. Dr. Osman HORATA

Açış Konuşması

Kaderin farklı zaman ve zeminlere savurduğu insanlık, ihtiyar dünyamızın dört buçuk milyarlık tarihinde, yaşadıkları hayata bir ressam gibi nakışlar çizdiler. Dünya var oldukça da bu çabalar devam edecektir. Bunların bir kısmı güçlü bir ressamın elinden çıkan tablolar gibi herkesin gözünü alırken; bir kısmı da suyun üzerine çizilen nakışlar gibi kendilerine tarihte bile bir yer bulamadan kaybolup gittiler.

Şu an, bu anlamlı toplantıyı gerçekleştirdiğimiz Makedonya toprakları ve özellikle Üsküp, hepimizin bildiği gibi, Türklerin tarihlerinin önemli bir kesitinde yolunun kesiştiği, Makedon'u, Arnavut'uyla göz alıcı güzellikler açtırdıkları, tarihî bir bilim ve kültür merkezidir.

Tarih, insanların geçmişlerinin yanında geleceğini de kurar. Tarihi doğru okumak, sadece tarihi yapanlara karşı değil bütün insanlığa karşı bir borçtur. Tarihin acı gerçeklerini ibret almak için bir kenara not ederken; bu kalıcı güzellikleri yaşatarak gelecek kuşaklara ulaştırmak da, tarihe ve insanlığa karşı bir borçtur.

Türklerin Orta Asya'nın derinliklerine kadar uzanan tarihi, farklı zaman ve zeminlerdeki sayısız karşılaşmalarla doludur. Türklerin bu uzun tarihi, bir taraftan karşılaştığı kaynaklarla büyüyüp zenginleşirken, bir taraftan da kurumaya yüz tutmuş kaynaklar için hayat kaynağı olan gür bir ırmağa benzer. Tarihçi Claude Cahen'in belirttiği gibi, Türklerin en belirgin vasıflarından biri; bir taraftan güçlü kültürler karşısında ayakta kalmayı başarırlarken; bir taraftan da kurdukları güçlü devletlerle farklı kültürleri asimile etmeden yaşatmakta hatta onları daha ileriye götürmekte başarılı olmalarıdır.

Yahya Kemal'in çocukluk ve ilk gençlik yılları, acı olaylar ve sıcak bir aile yuvası özlemiyle geçer. "Balkan şehirlerinde geçerken çocukluğum / Her lahza bir alev gibi hasretti duyduğum" diyen şair, her laza bu özlemle yanıp tutuşur. Bir gün "yer"i de,

“yâr”i de bırakıp, İstanbul’a göç etmek zorunda kalır. Bundan sonrası artık onun için “sürekli gurbet”tir. Fakat “kaybolan şehir”, nereye gitse bir an bile peşini bırakmaz.

Birazdan bu alanın uzmanları olan değerli meslektaşlarım, sizlere bu Türk şairinin sanatının yanında, hazin hayat hikâyesinden de bahsedeceklerdir. Fakat ben de onun birkaç yönüne temas etmeden geçemeyeceğim.

Yahya Kemal’in şiir mimarisinin oluşumunda tarih kapısından yeni bir ufuk görmesi dönüm noktasını teşkil eder. “Gönlüm isterdi ki mazini dirilten sanat / Sana tarihini her lâhza hayal ettirsin” diyen şair, tarihini yeniden canlandırmayı sanatının asli gayelerinden biri yapar. Bizler de, Türk şiirinin en güçlü seslerinden bir olan Yahya Kemal’i, asude bahar ülkesine göç edişinin 50. yılında, bizzat doğup büyüdüğü Üsküp’te anarak, kalbinin derinliklerinde yaşayan şehri, tarihî dekoru içinde ona bir lahza bile hayal ettirebilmek ve Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya arasındaki dostluk ve işbirliğine küçük de olsa bir katkıda bulunmak istedik. Makedonya Türkleri Federasyonu, TİKA Üsküp ofisi ve T.C. Üsküp Büyükelçiliği de ilgilerini ve desteklerini esirgemediler ve bu güzel buluşma gerçekleşti. Kendilerine ve salonumuzu dolduran siz sevgili Üsküplü kardeşlerimize, Atatürk Kültür merkezi adına bu anlamlı buluşma için teşekkür eder; daha yeni etkinliklerde buluşabilmek ümidiyle hepinize saygılar sunarım.